І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 95. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 20-го ТРАВНЯ (MAY) 1972 No. 95. VOL. LXXIX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

П'ятниця, 19 травня 1972

У ПІДГОТОВАНОМУ ДЛЯ КОНҐРЕСУ ЗВІТІ виявлено, що в ЗСА „багато стратегічних військових з'єднань не перебувають у належній бойовій готовності". У рапорті сказано, що одна третина з'єднань Американських Стратегічний Сил виявилась не готовою до негайного виконання наказів на випадок несподіваної тривоги.

З ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ПОВІДОМИЛИ, що тепер за кордоном у тюрмах перебувають майже 1 000 молодих американців, засуджених за вживання чи продажу наркотиків. Ця кількість засуджених є в 6 разів більшою, чим була в 1969 році. Найбільше засуджено за перевезення й вживання „гашишу". У Мехіко перебувають у тюрмах 216 молодих американців, у Канаді 115, у Західній Німеччині 78, в Ізраїлі 45, в Еспанії 41 і т. д. Повідомлення Державного Департаменту в цій прикрій справі є одночасно попередженням для американської молоді перед туристичним сезоном.

ЧЕРЕЗ МОСКВУ ПЕРЕЇХАВ голова делеґації Північного В'єтнаму на Паризьку конференцію Хуан Туї в дорозі до Пекіну, а відтіль до столиці Північного В'єтнаму — Ганою. Совєтська преса подала, що комунокитайський амбасадор у Москві відпровадив Хуана Туї на летовище і це ніби знак, що совєтсько - китайські відносини поправились. Але з другого боку — китайська преса промовчала, що до Пекіну вернувся Леонід Ілічев, представник СССР у затяжних переговорах про направу совєтсько-китайських взаємин. З цього коментатори доходять до висновку, що ворожнеча між Москвою і Пекіном продовжується без змін.

БРИТАНІЯ МАЄ несподіваний новий клопіт: бунтарство середнєшкільників. В минулу середу 17 травня яких 1.000 учнів середніх шкіл перевели бурхливу вуличну демонстрацію у Лондоні, бльокуючи рух в середмісті. Вони вимагають радикальних реформ у середніх школах, які, мовляв, є тепер „в'язницями", а не школами.

В УСІЙ ІТАЛІЇ ВЕЛИКЕ ВРАЖЕННЯ ЗРОБИЛО вбивство популярного енерґійного 35-тирічного поліційного старшини Луіджі Калябрезі, який вів слідство у справі бомбових замахів та інших дій лівих екстремістів, Його вастрілив з вікна автомобілю якийсь молодий мужчина, коли Калябрезі вийшов з свого дому і хотів всісти до авта. Вбивник утік автомобілем, де водієм була якась жінка. Міністер внутрішніх справ Маріяно Румор негайно прилетів з Риму до Міляно на наради в командантурі поліції.

ЄГИПЕТ ЗРЕДУКУВАВ на половину свою дипломатичну місію у Вашинґтоні і зажадав, щоб те саме зробила Америка щодо своєї місії у Каїро, залишивши в ній чотирьох дипломатів і шістьох технічних службовиків. Єгипет зірвав був дипломатичні взаємини з ЗСА в червні 1967 р. під час війни проти Ізраїлю. Зредукування дипломатичних місій Єгиптом є демонстрацією проти підтримування Америкою Ізраїлю, при чому Єгипет ніби розчарований різними обіцянками Вашинґтону.

НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ ВІЛЬНОГО КИТАЮ СТАНЕ, мабуть, найстарший син 84-літнього президента Вільного Китаю з його осідком на Тайвані (Формозі), маршала Чіянґ Кай-шека, 62-літній Чіянґ Чінґ-куо. Таке рішення прийняв парлямент в Тайпеї. Прем'єр С. К. Єн, який займав те становище від 1963 року, зрікся його, залишившись віце - президентом. Чіянґ Чінґ-куо, який є генералом, був уже військовим міністром та, в останньому часі, віце-прем'єром.

Сумівці Сходу ЗСА готуються до 13-го Злету Юнацтва

Ню Йорк. — З Головної Управи СУМА повідомляють, що на Оселі в Елленвіл в суботу й неділю 27-28 травня відбудеться 13-й з черги Окружний Злет Юнацтва Спілки Української Молоді, під кличем „За правду будемо битись!", присвячений 250-літтю народження українського філософа - ідеаліста Григорія Сковороди, з відмічуванням 80-ліття народження Верховного Архиєпископа УКЦеркви Кардинала Йосифа та 30-ліття створення героїчної Української Повстанської Армії. З Ню Йорку доїзд автобусами, 6 дол. для сумівця, 8 дол. для дорослих — у суботу 27 о 8-й ранку від домівки Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки при 10-й вул. Злет пройде у формі спортових змагань із здобуттям першенств, у мистецькій частині в суботу виступить Танцювальна Група юнацтва під кер. Дарії Гендзи.Оплата за сумівця за два дні Злету, нічліг і харчування, 10 дол. Нічліги для старших замовляти на Оселі: (914) 647-7230. Річний концерт Осередку СУМА в Ню Йорку для громадянства відбудеться в неділю 4 червня о 6-й вечора в авдиторії Стайвесан гайскул при 15-й вул., між 1 і 2 евню, а 25 червня — Фестин-пікнік Осередку ім. Ч. Чупринки в Українському Селі, в Бавнд Бруку, Н. Дж. Головою Головної Управи СУМА є мґр Євген Гановський, головою Осередку ім. ген.-хор. Т. Чупринки—Корнелій Василик, булавною — Анна Лавро.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС

В ТРАВНІ ЗОРГАНІЗОВАНО ВЖЕ 201 ЧЛЕНІВ

Широко розгортається і з кожним днем посилюється теперішня весняна організаційна кампанія Українського Народного Союзу, метою якої є: 2,600 нових членів до кінця червня ц. р. Досі зорганізовано вже 1,344 нові члени, отже для осягнення мети потрібно ще 1,256. Останній розвиток дає добру надію, що мета може бути досягнена, як зважити, що за перші три тижні травня одержано в Головній Канцелярії УНС 201 подання про прийняття в члени. Серед подань, що наспіли в останніх двох днях, 18 і 19-го травня, було чотири подання від секретарки 492-го Відділу УНС в Оттаві в Канаді, пані Віри Боцюрків, яка вже раніше в цьому місяці прислала два подання, отже разом шість у травні. Від секретарів та організаторів поодиноких Відділів одержано повідомлення, що вони ще оформлюють нові подання та перешлють їх в найближчих днях.

В ПЕНТАҐОНІ РОЗІРВАЛАСЯ БОМБА, ПІДКЛАДЕНА ПІДПІЛЬНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ „ВЕТЕРМЕНІВ"

Вашинґтон. — Ранком у п'ятницю 19 травня ц. р. біля приміщень командування летунських збройних сил у Пентаґоні розірвалася бомба, залишена кимось у туалеті для жінок, на четвертому поверсі одного із крил будинку. Жертв у людях не було, але ж були важкі пошкодження водопроводів і системи електричного освітлення. На декілька хвилин перед вибухом невідома особа подзвонила до редакції щоденника „Ню Йорк Пост", називаючи себе „Номером 12 підпільної організації Ветермен" і повідомляючи, що члени цієї організації збомбардували саме бюро секретаря летунських збройних сил у Пентаґоні. В записці знайденій — за вказівками того „ветермена", який телефонував до „Ню Йорк Посту"-у, в телефонічній будці поблизу редакції сказано, що „Ветермени" спричинили цей вибух для протесту проти бомбардування Північного В'єтнаму і замінування північно -в'єтнамських портів". Сталася експлозія бомби вночі ,яких 40 мінут після півночі з 18 на 19 травня. Прибулі на місце експльозії аґенти Еф-Бі-Ай започаткували слідство для викриття її спричинників. До будинку Пентаґону можна входити всім без будь-яких виказок до 6-ої години вечора.

Совєтські вантажні кораблі завернули з дороги до Північного В'єтнаму

Вашинґтон. – Речник Пентаґону повідомив, що з-посеред 5-ох совєтських вантажних кораблів, які вже після замінування портів Північного В'єтнаму знаходилися в дорозі туди, спершу 3 кораблі, та після того й останні два завернули з дороги, скерувавшись до інших портів. Також всі інші чужинецькі кораблі, здебільша із комуністичних країн, що їх було разом 13, дістали накази скеруватись до інших портів. Водночас за вістками з Москви й Пекіну — Совєти почали висилати свої дальші великі транспорти зброї для Північного В'єтнаму суходільним шляхом, почерез Китай, при чому китайські комуністи не ставлять цьому перешкод. Щодо воєнного фронту у В'єтнамі, то тамошня ситуація без замітних змін. Комуністи не припиняють важкого бомбардування міста Анлок, з якого залишились лише руновища. Південно-в'єтнамські війська просунулись ще ближче до того міста, щоб розірвати перстень його облоги. Оборонці міста Контум відбили нову комуністичну атаку. Американське летунство продовжує важке бомбардування комуністів в обох частинах поділеного В'єтнаму. Оприлюднено довгий список великих шкід, нанесених комуністам у Північному В'єтнамі — понищені мости, шляхи, склади, електрівні і т.п.

Д-р М. Снігурович обраний на голову Округи УНС стейту Коннектикат; проф. І. Телюк почесний голова



д-р Михайло Снігурович



Проф. Іван Телюк

Ню Гейвен.— Після 20-тилітнього головства Округи Українського Народного Союзу стейту Коннектикет, проф. Іван Телюк уступив, заявляючи, що настав час, щоб дати можливість іншим членам на пості голови внести нові ідеї в працю округи, як також в загальну союзову. За 20 літ багато зроблено, але більше потрібно зробити для введення УНСоюзу в нову фазу розвитку, а це можна зробити при допомозі нових людей на різних чолових постах. Зміна головства наступила на річних Загальних Зборах і організаційних нарадах, що відбулись тут, 14 травня в церковній залі при Джордж вулиці. Збори відкрив дотеперішний голова округи проф. І. Телюк, вітаючи представників від 8-ох Відділів. Однохвилинною мовчанкою вшановано померлого гол. касира св. п. П. Пуцила, Михайла Чипіжака — предсідника 387 Відділу в Віллиментику, і Анну Прескович — довголітню касирку 23 Відділу в Дербі.

Для ведення зборів обрано президію в складі: д-р Михайло Снігурових — предсідник, Михайло Панкевич — секретар. Про діяльність Округи звітував проф. І. Телюк, підчеркуючи минулорічні досягнення, а саме 133 нових членів, що — на жаль — було тільки 51-відсоткове виконання квоти. Слідуючі Відділи причинилися до приєднування нових членів: Від. 101 в Колчестері — 37 членів, Від. 387 у Віллиментику — 24 члени, Від. 277 у Гартфорді — 15 членів, Від. 59 у Бриджпорті — 13 членів, Від. 414 у Ню Гейвені — 13 членів, Від. 350 у Стемфорді — 12 членів, Від. 254 у Ню Бритені — 7, Від. 23 у Дербі — 4, Відд. 54 у Ню Гейвені — 4, Від. 370 у Ню Гейвені — 3, Від. 67 в Ансонії 1. Відділи: 12 у Гартфорді, 84 у Савтпорті, 390 у Брістолю і 138 у Глестенбері не вика-

(Продовження на стор. 3-ій)

У Торонті помер корифей українського театру Михайло Тагаїв

Торонто. — Тут помер 13 травня 1972 р. по довгій недузі, перебуваючи в шпиталі, корифей українського театру, режисер, актор і співак-соліст сл. п. Михайло Павлович Тагаїв. Народився 24 січня 1885 р. в Харкові, у Канаді жив з родиною з 1951 року. В Україні і за кордоном працював у театрі, залишившись незабутнім як Каленик з „Майської ночі", Возьний з „Наталки Полтавки" та ін. Брав активну участь в українському театральному житті в Торонті, виступав як актор, режисерував багато українських побутово - традиційних п'єс. Осиротив дружину-акторку Ганну Леонтіївну Тагаєву. Панахиди відправлено в похоронному заведенні Кардинала, а потім чин похорону відбувся в Катедрі св. Володимира в суботу рано, і звідти тіло було перевезене на цвинтар Йорк.

Ніксон готовий до виїзду до СССР — у Москві засідає Політбюро

Вашинґтон. — Президент Ніксон перевів минулі середу і четвер у Кемпі Дейвіда в Мериленді, де він спокійно переводив останні приготування до свого відлету до Москви в суботу 20 ц.м. Вночі з середи на четвер прилетіли туди гелікоптером пресовий секретар Президента Роналд Зіґлер з совєтським амбасадором Анатолієм Добриніним, який негайно мав одногодинну розмову з Президентом, переночував там і наступного ранку знову наraджувався з Президентом, після чого відлетів до Москви. У Вашинґтоні закінчились наради прибулого з СССР міністра закордонної торгівлі Ніколая Патолічева з секретарем торгівлі Пітером Петерсоном. Ті наради будуть, мабуть, завершені у Москві проголошенням створення спільної американсько-совєтської торговельної ради. Тим часом у Москві скликано засідання повного 22-членного Політбюра з участю також „прем'єра" УССР Володимира Щербицького и першого секретаря компартії УССР Петра Шелеста. Політбюро має формально затвердити денний порядок для нарад з президентом Ніксоном, що його виготовили Брежнєв і Косиґін. У приготуваннях до приїзду президента Ніксона — совєтська поліція виарештувала „підозрілих" осіб, між ними багатьох жидів, лякаючись, щоб вони не перевели якоїсь демонстрації — не проти президента Ніксона і Америки, а з закликами заступитись за них перед совєтським урядом.

Погрожували знищити бомбами корабель „Квін Елізабет II"

Лондон. — Представництво британської корабельної компанії Кюнарда в Ню Йорку отримало в четвер 18 травня анонімову телефонічну погрозу, що коли та компанія не заплатить 350.000 дол. у дрібних банкнотах, то найбільший у світті пасажирський корабель „Квін Елізабет II", який саме знаходився на Атлантійському океані, в дорозі з Ню Йорку до Савтгемптону через Шербурґ у Франції, буде знищений бомбами. Сказано, що на тому кораблі знаходяться два мужчини, один колишній в'язень та один хворий пістряком, яким все одно не залежить на житті, і вони кинуть бомби, без уваги на власну безпеку. Повідомлена про це телефонічно централя тієї корабельної компанії у Лондоні негайно скомунікувалась з військовим міністерством, яке в свою чергу перевело вислання над океан військового джетового літака, з якого парашутами зіскочили на відкритому океані чотири експерти в справах відшукання й унешкідливлення бомб. Кораблем „Квін Елізабет II", який має 65.000 тонн містоти, плило 1.500 пасажирів і 800 членів залоги та обслуги. Майже всі пасажири придивлялися драматичному видовищу, як чотири військовики зіскочили з літака з парашутами і як їх меттю виловлено з води та перевезено на корабель, де вони негайно розпочали розшуки. Це була нелегка справа, бо „Квін Елізабет II" має 13 чердаків і є велетнем довгим на 963 стопи та широким на 105 стіп, із сотнями кабін, складів, магазинів та різних закамарків. Пасажирів при вступі на корабель не ревідують і не обшукують і тому кожний із них міг би мати у своїх валізках динаміт. Але на кораблі не було ніякої паніки. Їх тримали в курсі дій військових експертів. Телефонічну й радіосполуку з кораблем перервано.

25,000 долярів для ФКУ в одному вечорі в Детройті

Детройт. — (Б. Т.) — На товариській імпрезі під назвою „Гарвардський Вечір", що її влаштовано тут, 13-го травня ц. р. збагачено ФКУ імпозантною сумою. Квитки вступу на Гарвардський Вечір були сто долярів від кожної пари учасників. В часі імпрези гості передали до рук скарбника ФКУ в Дітройті чеки і декларації. Прихід з імпрези і зложені пожертви дали разом 25-ти тисяч долярів.

„Гарвардський Вечір" зорганізовано і переведено з ініціятиви п. Ярослава Конопада і зусиллями окремого Комітету, головою якого був п. Конопада. В склад Комітету входили інж. Богдан Андрушків, Марта Віхорек, інж. Всеволод Гнатчук. Ірена Джуль, Оля Дужа, Маруся Зарицька, інж. Василь Колодчин. Ярослав Конопада, Ярослав Кривий, інж. Микола Лаврин, інж. Любомир Липецький, Андрій Маринюк, д-р Володимир Мигаль, Анатолій Ромах, інж. Олесь Серафим, Ярема Ткачук, інж. Богдан Федорак, Христина Юзик Юрій Юрків. Члени комітету в більшості люди молодшої генерації. Вони, як і багато гостей, це вже давні прихильники ФКУ, серед них кількох Меценатів. Ярослав Конопада досі зложив пожертву до ФКУ у висоті трьох тисяч долярів. У спільний вечері, до якої пригравала оркестра „Сорento", взяло участь 220 людей. Від гарвардських студентів виступав Андріян Сливоцький. Виступали теж солісти — Христина Романа Липецька і Ярема Цісарук. Після імпрези, яка закінчилась о год. 2-ій вночі, багато учасників гостили у своєму домі Галина і Ярослав Конопади.

В ТОРОНТІ СТВОРЕНО КОМІТЕТ ФКУ

Торонто. — На інформаційних сходинах, які відбулись тут 15го травня 1972 р. і на яких доповідали про Гарвардський Центр Українських Студій і про збіркову кампанію Фонду Катедри Українознавства студент Андріян Сливоцький та організаційний референт ФКУ Богдан Тарнавський, створено Комітет ФКУ в такому складі: Анна Балан, Володимир Болюбаш (голова і меценат ФКУ). Іван Вонк (заступник голови), Василь Верига. Теодор Волошин, Таня Горохович, О. і Р. Копачі, Іван Кузів, Люба Пендзей (секретарка). Створений Комітет плянує розгорнути посилену кампанію ФКУ на терені Торонта і його околиць. В Канаді вже діє майже рік часу Комітет ФКУ у Вінніпезі.

342 АМЕРИКАНСЬКІ СТУДЕНТИ АПЕЛЮЮТЬ ДО ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ

Вашинґтон, (УІС „Смолоскип"). — В останній хвилині, всього кілька днів перед поїздкою президента Р. Ніксона до СССР, 342 американські студенти з Ля Саль Коледжу і 53 учительки й учениці з дівочої середньої школи у Філядельфії підписали петиції до президента Р. Ніксона з проханням, щоб він став в обороні заарештованих і переслідуваних культурних діячів на Україні. Американські студенти з Ля Саль Коледжу підписали петиції з ініціятиви місцевого Українського Студентського Клюбу, який очолює Богдан Наконечний, а в дівочій середній школі з ініціятиви учениці цієї школи Наталки Турченюк. Під кожною індивідуальною петицією американські студенти поставили підпис разом зі своєю адресою. 16-го травня з рамені „Смолоскипу — Організації Оборони людських Прав на Україні" відвідали Білий Дім у Вашинґтоні троє студентів — Вікторія Варварів, Володимир Стадницький і Віталій Зінкевич, які передали всі петиції урядникові Білого Дому, одержавши запевнення, що вони будуть доручені Президентові ще перед його поїздкою до СССР.

В останніх кількох місяцях тисячі американців, чужинців і українців з різних країн світу слали листи й петиції до президента Р. Ніксона, прохаючи його стати в обороні українського народу та виступити на захист незаконно арештованих культурних діячів. Серед осіб, які підписали листи, є багато людей різних професій. Найбільше — студентів і викладачів американських університетів і коледжів. З ініціятиви проф. М. Овчаренко 34 американські учителі стейту Іллиной підписали петиції до Президента, з ініціятиви Терені Жмуркевич 32 учениці дівочої середньої школи у Філядельфії, а Наталки Турченюк, учениці цієї ж школи, — 42 у березні і 53 — у травні, серед яких є також багато учительок. Багато підписів зібрала американка п-і К. Рента з Ст. Пол, Мінн. З ініціятиви о. О. Кулика з Української Православної Церкви св. Андрія в Довнерс Ґров, Ілл., сотні вірних місцевої Конґреґаційної американської Церкви вислали листи до президента Ніксона.

Серед тисячів осіб, які писали листи чи петиції до президента Р. Ніксона, є також американські конґресмени Л. Дж. Гоґан з Мериленду і В .Дж. Ґрін з Філядельфії.

Підготовлена торжественна зустріч Владики Митрополита Мстислава у Чикаго

Чикаґо. — Цього кінця тижня до Чикаґо завітає Митрополит УАПЦ і Митрополит УПЦ в Америці Владика Мстислав. Комітет підготував урочисте його вшанування з нагоди 30-ліття Архипастирського служіння. У суботу 20 травня відбудеться зустріч Митрополита-Ювілята з представниками української кооперації. У неділю 21 травня — Архиєрейська Служба Божа в Катедрі св. Володимира, з участю єпископа Владики Константина і священиків, буде виголошена Заупокійна Ектенія за душі 7 мільйонів померлих від створеного Москвою штучного голоду в Україні та за в'язнів - страдників, а по св. Літургії — буде відправлено молебень за здоров'я Первоієрарха УПЦеркви. По полудні в катедральній залі відбудеться урочисте прийняття на честь Митрополита - Ювілята. Консисторія УПЦеркви прохає громадянство взяти численну участь у цих урочистостях, без огляду на віровизнання.

Видано третій том матеріялів до історії УГА-УТГІ з нагоди їх 50-річчя

Ню Йорк. — Заходами й коштом Товариства Абсольвентів Української Господарської Академії та Українського Технічно-Господарського Інституту появився тут друком уже третій з черги том збірника п.н. „Українська Висока Політехнічна Школа на чужині" з матеріялами до історії Української Господарської Академі в ЧСР, що існувала в Подєбрадах в 1922-1935 рр. та Українського Технічно-Господарського Інституту, який діяв в 1932-1945 роках у Подєбрадах і в Празі і з 1945 року продовжує свою діяльність початково в Реґенсбургу в Західній Німеччині і тепер у Мюнхені. Видано цей третій том у 50-річчя заснування УГА і 40-річчя УТГІ. На зміст третього тому склалися статті і спогади професорів і викладачів, як також абсольвентів УГА й УТГІ з історії цих високошкільних установ і їх окремих факультетів та відділів, в тому числі: М. Зайцева, В. Іваниса, Г. Гордієнка, В. Проходи, Б. Мартоса, Л. Биковського, О. Козловського, П. Дубрівного, Д. Петрівського, В. Савицького, Р. Єндика, Ю. Фриза М. Ількова, як також статті М. Галева, П. Шоха та В. Іваниса про видатних уже момерлих викладачів та випускників УГА Дам'яна Пеленського, Євгена Маланюка і Леоніда Мосендза. Завершується третій том індексом імен до нього і до двох перших томів, як також 86 сторінками ілюстрацій із життя і діяльности УГА-УТГІ. Видано цей том за редакцією сл.п. О. Козловського, як головного редактора, та інженерів М. Галева, П. Дубрівного і П. Шоха, як членів ред. колегії. Мовним редактором був сл.п. проф. В. Міяковський. Перший том збірника „Українська Висока Політехнічна Школа на чужині" про Українську Господарську Академію був виданий ще 1959 року і вміщав матеріяли про побудову Академії, пляни навчання, педагогічний персонал, бібліотеку, видавничу діяльність, реєстр абсольвентів, спогади та ілюстрації. Другий том — про

(Закінчення на стор. 3-ій)

БЕРХТЕСҐАДЕНСЬКІ ГІМНАЗИСТИ — НА СОЮЗІВЦІ

Кергонксон, Н. Й. — У днях 27 - 29 травня на відпочинковій Оселі УНСоюзу зберуться колишні викладачі й студенти української гімназії у німецькому місті Берхтесґадені, що працювала в повоєнний час. Зустріч розпочнеться в суботу рано реєстрацією гостей, у пополудневих годинах — зустріч гімназійних професорів із кол. студентами, о 7-й вечора бенкет і забава. У неділю по Богослуженнях та обіді — спільна прогулька, потім вечеря і товариська вечірка з мистецькою програмою; роз'їзд додому в понеділок.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перемога Москви у Бонні

Ратифікування в минулу середу 17 травня в нижчій палаті парляменту Західньої Німеччини пактів „приязни і ненагресії" з СССР і Польщею, що їх у 1970 році підписав був у Москві й Варшаві соціялістичний канцлер Віллі Брандт, це — очевидно — не є справою ані тільки Німеччини, ані тільки німецько - совєтських взаємин. Це подія великої міжнародньої ваги, яка є черговим межовим стовпом на шляху совєцької закордонної політики, наставленої на закріплення стану посідання російсько - совєтської імперії, здобутого внаслідок другої світової війни. Відречення у тих договорах від земель, що їх після німецької воєнної прогри зайняли СССР і Польща, та зобов'язання не шукати зміни існуючих в Європі кордонів силою — це справді нова перемога Москви, яка була сповнена страх уперед відродженням німецького „реваншизму".

Правда, в останній хвилині сильна консервативна опозиція супроти канцлера Віллі Брандта зуміла переконати його, щоб бодай „рятував гонор Німеччини" спільною деклярацією, яка ослабить гнітюче враження, що вільні німці погоджуються на насильно переведений поділ їхньої батьківщини, з штучно наставленою у східній її частині комуністичною владою. Заперечуючи, начебто ратифіковані договори становлять леґальну підставу для існуючого поділу Німеччини, західньонімецький парлямент підтримав по суті принцип, що німцям прислуговує право самовизначення, яке, у практиці, об'єднало б їх країну.

Очевидно, це все формально - правні подробиці. Сутнє значення має збройна сила Совєтського Союзу, на якій спирається совєтський імперіялізм. Здають собі з цього справу німці, безсильні супроти імперіялізму в обох частинах поділеної Німеччини. Всі міжнародні договори втрачають вартість, коли змінюється конфігурація сил, коли перестають діяти чинники, які зумовили підписання договорів. Покищо совєтська імперія на вершинах своєї потуги, і свідомість цього продиктувала ратифікування пактів, які ніби мають облегшити торговельні зв'язки Західньої Німеччини з Совєтами і їх сателітами. А Совєтському Союзові та ратифікація промощує шлях до панєвропейської конференції безпеки, яка ще раз має гарантувати йому його стан посідання в Европі і — забезпеку „спини" на випадок війни з комуністичним Китаєм. Це перемога „східньої політики" Брандта, але передусім перемога Москви.

50-річчя УГА-УТГІ

В історії українського високого шкільництва й української науки заснована в червні 1922 року Українська Господарська Академія і створений 1932 року, як її продовження, Український Технічно - Господарський Інститут мають свою виняткове і заслужене місце.

В самій лиш Українській Господарській Академії закінчило студії до 1935 року 559 осіб, в тому числі 125 агрономів, 92 лісників, 168 економістів, 117 гідротехніків і 58 хеміко - технологів. Професори і студенти Академії опублікували 229 окремих праць і підручників окремими книжковими виданнями. В закладі позаочного навчання, що ним став Український Технічно - Господарський Інститут, зареєстровано в роках 1932-1945 рр. 8 020 студійників. Видавнича була й далі видавнича діяльність УТГІ. В цьому ж Інституті, що продовжував свою діяльність після війни, у 1945-1952 роках, зареєстровано 1290 студентів, з-поміж яких повністю закінчили студії й одержали дипломи 313 осіб. Продовжує свою діяльність УТГІ — головно в науково - дослідчій і видавничій ділянках — по сьогоднішній час. Вислідом цієї активности є двадцять і один том „Наукових Записок" УТГІ та монографії десятьох авторів.

У 50-річчя діяльности УГА-УТГІ треба підкреслити не тільки працю й активну посвяту організаторів, професорів та викладачів цих установ протягом цілого півстоліття, але щиру відданість традиціям та ідеям українського господарського шкільництва її абсольвентів, розсіяних і діяльних сьогодні по всьому вільному світі. Це вони у великій мірі допомагають втримувати живою діяльність УТГІ на еміґрації. Це їх зусиллями й заходами історія УГА й УТГІ зафіксована сьогодні в трьох томах виданих у 1959-1972 рр. збірників з матеріялами про початки, розвиток і досягнення УГА й УТГІ, з багатьма вартісними працями, спогадами та ілюстраціями.

До їх зусиль і заходів приєднуються сьогодні широкі кола української спільноти в діяспорі, бажаючи многих літ існування й дальших успіхів у праці професорам-сеньйорам Української Господарської Академії і її наступника Українського Технічно - Господарського Інституту, як також витривалости й завзяття їхнім абсольвентам — тим, що несуть прапор УГА-УТГІ в чергове півстоліття.

Українська молодь і ФКУ

Чимраз ширші кола української студентської молоді включаються в збіркову кампанію Фонду Катедр Українознавства. Вони ведуть інтенсивну інформаційну дію в користь ФКУ, влаштовуючи сходини, ґутірки, зустрічі, на яких обговорюється справа українського Гарвардського проєкту. Вони влаштовують мистецькі імпрези, призначаючи чистий прибуток з них на українські студії в Гарварді. Одночасно багато з них проводять у своїх місцевостях збіркові акції, відвідуючи українських громадян від хати до хати.

Ось недавно створився такий збірковий комітет ФКУ в Асторії, Н. Й. Його члени — молодь. У склад того комітету входять: Андрій Вітюк, Оксана Байко, Юлія Костриба, Віра Гаврилюк, Богданка Вітюк, Ігор Длябога, Мирослава Левенець. Під час останнього „вікенду" вони відвідали 20 потенційних жертводавців і зібрали 1,565 долярів. Відвідини жертводавців в Асторії продовжуватимуться.

Тих молодих людей в Асторії заохотив до праці п. Яків Гаврилко, який виявив велике зрозуміння для справи ФКУ, складаючи меценатський дар в сумі тисячі долярів.

Також і в Честері, Па., збіркову кампанію ФКУ плянують і розгортають молоді люди: Христя Кий, Ґльорія Єдинак і Марта Комоновська. Хоче їм кроку додержати представник ФКУ (це вже із старшої генерації) в Честері п. Іван Процишин, який зголосив свою вплату до ФКУ у висоті тисячі долярів.

У Джерзі Ситі збіркою ФКУ займається молоденька Анастазія Білоус, а в Пассейку представниками ФКУ стали Богдан Покора, Мотря Занко, Марійка Доморадська, Камілія Смородська. Разом з ними ведуть збірку молоді професіоналісти, пп. Петро Палюх і Мирослав Смородський.

Тепер проходять збіркові акції ФКУ на східньому узбережжі в таких громадах: Бостон, Ню Йорк, Пассейк, Джерзі Ситі, Нюарк, Честер. Іде підготова до збірки в Трентоні, Нью Бронсвіку, Елізабеті, Картереті і ін.

Нашій молоді у збірці допомагає молодий американець не українського роду — Еверет Ґарднер, який пильно вивчив історію України і українських взаємовідношень в цій країні. Пан Ґарднер — почесний член українського студентського клюбу ім. Григорія Сковороди.

Те, що українська молодь рухається і діє, що вміє схопити сенс найбільш важливих завдань, підбадьорює, кріпить і сповнює вірою у світле завтра. Тож чи не варто з нашою молоддю інтенсивно трудитись? Чи не варто ввічливо приймати їх у наших хатах і складати щедрий дар на фундацію для створення повноцінного Гарвардського Центру Українських студій?

Н. Н.

Іван Кедрин

За покращання Державного Центру УНР

(2)

Не є ціллю цих рядків виправдувати авторів недавнього комунікату в Бюлетені ОУН(з), який став „причиною стільких клопотів. Недобре, коли діячі, які підписують документ льояльности супроти Державного Центру, незабаром після того відверто признаються, що підписали його на те тільки, щоб дістатися до УНРади і там пробувати „реформи", які той Державний Центр знівечать. Але зразу виринає сумнів: чи треба було сюю справу роздувати, чи треба було робити з неї причину важкої внутрішньої кризи, коли можна було первірно, щоб автори того злощасного комунікату не мали підтримки збоку своїх однодумців у ЗСА і Британії, а коли їхні партійні колеги не хотіли їх формально дезавувати, то ми у вільному світі з методикою демократії не мусимо вимагати „каяття".

Другий приклад: Недобре, коли прем'єр через свою солідарність із поглядами свого приятеля заходить у конфлікт з членами верхівки Державного Центру. Але, коли той діяч був, за американським бухгалтерійним і політичним висловом „ассетом", додатньою позицією — своїм прізвищем, своєю освітою, своїми зв'язками з молодечим активом — то треба було його зберегти, а не позбуватися. А коли вже ситуація зайшла так далеко, що його не стало, то вже ніяк не треба було тієї справи роздувати й вести негідну полеміку. Де у світі видано, щоб в офіційній партії президента гостро полемізувалось із його колишнім прем'єром!

З правдивою нехіттю наведено тут лиш два конкретні приклади з часу від останньої сесії УНРади, на доказ, що керівні діячі Державного Центру — тільки люди і тому могли помилятися, отож і є підстава для критичної аналізи пройденого часу. Існує конструктивна і прихильна критика і критика злонамірена. До загострення атмосфери причинилися в немалій мірі опозиціонери, які друкували різні меморіяли, полемічні заяви та паквільні докори. Коли ми чули, наприклад, закид, що це президент УНР в екзилі „розбиває" політичні партії на те, може, щоб переводити засаду „діли і пануй", то це, очевидно, повна несенітниця. Але поза такими опозиціонерами існують прихильники Державного Центру, які не дивляться на діяльність в Державному Центрі крізь призму мілих чи немилих в ньому осіб, а крізь призму проблем і не хочуть, щоб вкидали їх у спільний кошик усіх опозиціонерів.

Найактуальнішою проблемою є — як направити Державний Центр з його анахронічною структурою і безнадійною атмосферою Мюнхену. Самі керівники Державного Центру бажають перевести коректуру о-ряту УНРади тільки на партії з їх назвами із 1948 року плюс пізніші розколи, і тому придумали представництво від громадянства: створення в УНРаді так званого громадського сектору. Його членів мають вибрати в окремих країнах українського поселення з-посеред платників датків на Державний Центр. У теорії добра думка. А втім, автор цих рядків має поважні сумніви, що делегати з громадського сектору на УП сесії УНРади вирішально причиняться до поправи відносин. Попереше, їх буде дуже мало, дармащо представники поза- і понадпартійної вільної громади повинні взагалі заступити представництво цілком чи наполовину фіктивних партій. У заздрому намаганні зберегти анахронічну структуру УНРади — тамошні партії намагалися звести до мінімуму громадський сектор. Подруге, невідомо, чи всі його делегати відповідатимуть передумовам, за якими вони могли б дійсно відіграти творчу й конструктивну місію на УП сесії: прибути туди з новими ідеями і не розуміти своєї ролі, як „сменів". Сервілізм не менше шкідливий, як кригікоманія.

Проблема дальшого збереження й покращання Державного Центру є проблемою його осідку, людей і фондів. Дотеперішній осідок Центру з дискредитованій гамошньою розкладовою еміграційною атмосферою він утратив свою атракційність і не має потенційних резервуару нових людських сил. Треба перенести відтіль осідок Державного Центру. Американський терен, зокрема Нью Йорк, ще менше підходить для такої ролі. Але є інші країни з поважним кадром середньо - заможних громадян - патріотів, яких можна було б заохотити до активної участи в Державному Центрі. З переведенням такої реформи, з перенесенням осідку Центру до іншої країни і притягненням нових молодих віком людей датки на Державний Центр напевно поплинуть рвучкішим струмком, як дотепер.

Слово „консолідація" стало трафаретним, а подекуди й осміянім. Проте, воно не втратило свого поважного політичного і моральною значення. Треба погодитися з твердженням теперішнього президента УНР в екзилі, що „консолідація — так, але не за всяку ціну", — не за ціну скасування Державного Центру і зведення на манівці його ідеології. Широкі кола української громади таки тужать за консолідацією і сподіваються від УП сесії УНРади, що вона покладе край „декомпозиції" та розпочне процес у напрямку об'єднання та співпраці. Це не легка справа, і вимагає вона докладної підготови.

Провід Українських Націоналістів (ПУН — „мельниківці") окремим широким „Повідомленням" пропонує перевести такі заходи для оздоровлення відносин у Державному Центрі: 1) обмеження прав президента УНР в екзилі („відкликання надзвичайного уповноваження"); 2) привернення членських прав для ОУН(з) („двійкарів"); 3) прийняття до УНРади також опозиційних груп УРДП (Гришка) та УНДО (Яворського) і 4) поширення виборів на громадський сектор від усіх без винятку жертводавців.

На перший погляд — цілі вимоги в теорії правильні. Але сумнівно, чи вони, переведені в життя, оздоровили б відносини, чи, може, довели б кризу до стану катастрофи. Річ у тім, що внесколодації пропонують консолідацію механічну, формалістичну, не згадуючи про необхідність об'єднуючої ідеологічної й політичної бази. Досвід із ОУН(з) (осклавлений „Бюлетень") мусить насторожувати недовірливо до заяв „льояльности", зараз же ламаних під кутом такої „реорганізації", яка у практиці була б рівнозначною з ліквідацією Центру. Як проти цього забезпечитись, без остраху, що введеться до Центру троянського коня?!

У згаданій заяві ОУН(с) є виразне вістря проти особи теперішнього президента УНР в екзилі. Людина в кожній справі — преважливий чинник, але у підході до проблеми збереження і направлення Державного Центру треба відсунути набік персональні анімозії, тим паче, що президент Микола А. Лівицький кількакратно публічно заявляв, що він буде боротися за Державний Центр і за пост президента, сам не кандидуючи на нього.

Автор цих рядків — давній палкий прихильник якнайширшої консолідації на платформі Державного Центру. Але для переведення її треба передусім створити атмосферу довір'я. Коли нинішні опозиціонери орудують у своїй полеміці не розумовими арґументами, а персональними атаками й образами, які межують із наклепами, то як тут говорити про консолідацію з ними без попереднього очищення того намулу?! Зате заторкнений у Заяві ПУН момент громадського сектору правильний, хоч теж невідомо, як ініціятори уявляють собі такі вибори. Одно певне: обраними повинні бути люди, я-

(Закінчення на стор. 4-ій)

60-ліття московської „Правди"

У Совєтському Союзі виходить близько 9.000 назв газет, за офіційною статистикою. Насправді ж їх виходить дві: орган ЦК КПСС „Правда" і орган Верховного Совєту СССР „Известия", обидві в Москві. Все, що в них з'являється у формі гасел, передових, політичних аналіз, насвітлення закордонного життя й подій — автоматично в перекладах на інші мови чи й оригіналі потрапляє на сторінки так званої республіканської обласної, районної преси і навіть малих листків багатотиражок, що виходять на заводах й інших підприємствах. Навіть між тими двома центральними газетами немає природньої ревалізації: „Правда" є „найбільш рівною серед рівних", як Російська ОФСР є серед „республік - сестер" новочасної московської імперії. Обидві газети не інформують, а індоктринують у партійному дусі. Тому й кружляє і кружлятиме в Совєтському Союзі крилатий вираз: „Не шукай у „Правді" правди, а в „Известиях" новин, вісток.

Цього року минає 60 років з часу заснування „Правди". ЦК КПСС, який її видає, нагородив її ще одним орденом Леніна. Коли Ленін заснував „Правду", тоді ще як соціял - демократ, не комуніст, то вона мала вигляд малого друкованого аркуша. Але й нині „Правда" виходить на 4-ох сторінках, рідко - коли на 6-ох. У ЗСА живе понад 200 мільйонів людей, у СССР — понад 240 мільйонів. „Правда" має 4-6 сторінок, „Нью Йорк Таймс" щонайменше 40, а іноді й до 100 сторінок. Чому? Вільна преса намагається віддзеркалювати життя у всіх його проявах — комуністична преса не інформує про події, а з партійної точки зору вчить читачів, насвітлює події в партійному дусі. Події в СССР відбуваються ніяк не менше, як в ЗСА, візьмім, бандитського типу випадки, грабунки, налети, стріляниу, фальшування документів і т. п. Але заледве колись продереться на цю тему одна вістка, та й то не у „Правді", а „Известиях", нижчих ранґою. Вільна преса дає всебічне насвітлення подіям або ж повідомляє по змозі безсторонньо про різні факти — комуністична газета не висвітлює нічого, крім вказівок ЦК КПСС та її закликів, бо навіть в аналізі нового кінофільму все розпочинається від одного - єдиного стовпа „оцінок": чи він витриманий у партійному дусі?

У листі ЦК КПСС до редакції газети „Правда" з нагоди її 60-ліття з 4 травня 1972 року, сказано: „В цьому році велика сім'я братніх народів нашої країни відзначає 50-річчя створення СССР. ЦК КПСС впевнений, що „Правда", як і вся совєтська преса, телебачення, радіо, внесе гідний вклад

(Закінчення на стор. 4-ій)

Для об'їзду Харкова

Проєктувальники шляхів були змушені запроєктувати кілька років тому і вже прокласти 20 кілометрів об'їздного шляху довкола міста Харкова, бо на його вулицях вже й раніше важко було проїхати. Тепер споруджується майже кілометрова залізобетонна естакада, що йтиме над Харковом на висоті 20 - 22 метри. Вона буде частиною об'їздного кільця Харкова, щоб автомобілісти могли об'їздити місто, якщо вони їдуть кудись

З НАШИХ БУДНІВ

Місячні містерії

В ті пам'ятні дні, а радше ногі, коли члени залоги космічного корабля „Аполло 16", Янг і Дюк, робили красназені прогулянки на Місяці, гимало наших земляків з долини міста Нью Йорку стояло на 7-ій вулиці з позадираними вгору головами, ніби „рахували звізди на небі", — як казали в Старім Краю. Сам на власні огі багив одного старого відвідувага „клюбу „Лиса Микити", який, вийшовши полегеньку з бару на Другу евню, довго та уважно вдивлявся в щербате обличчя сателіта Землі, а там помахав йому дружньо рукою і сказав зворушеним голосом:

— Тримайтеся, хлопці! Та не попадайте з неба на землю!

— То ви, містере, краще схоавайтеся під дашок, щоб вам якась каменюка не злетіла на лису макітру, — порадив цьому землякові хтось з українського студентства, що вертався з театральної проби у пані Лідії Крушельницької.

Знаю більше таких діловрих спостерігагів, які без телескопів та обсерваторій голим оком добагали якісь великі зміни, що сталися на Місяці з того гасу, як американські астронавти „залили „рицьками" ги там довкола її поверхню, колективати всякі камінгиі кристалі. А моя дорога землячка, пані Татушиха, забіжматися і присягалася, що церкове се. Юра, що з вікна свого апартаменту на 3-му поверсі немов би з білий день багила, як „два больси" герцювали по Місяці на одному „байоиклі", аж космігний порох за ними курився!

Так, пригадую собі, колись у нашому селі розповідали старі люди, що „видали, як живого", небіжчика архикнязя Рудольфа Габсбурга після його трагічного самогубства на спілку з нареченою, баронесою Марією Вецера. „Отак його багили, як вас, кумонько, багу! Стояв коло нашого перелазу і сумносумно дивився. Я перехрестилася — „Явися і Сина!" — а він, кумонько, щез!"

Звигайно, кожна подія, ги вона туземного ги міжплянетарного характеру, має на давні свій політигний відзвук. І так деякі коментатори з клюбу „Лиса Микити" підкреслюють факт, що американці саме тоді викустили „Аполло 16", коли північно-в'єтнамці стали напирати на південних, мовляв — щоб показати публіці „птиці", ігнікі" на телевізії і тим відвернути її увагу від кровопролитної війни.

— Або зверніть, панове, увагу на такий трагігний парадокс, — говорив один аматор німецького пива „Шліц". — В тому самому гасі, коли наші астронавти салютували затикнутий ними на Місяці зоряний американський прапор, збунтовані студенти Колумбійського університету марширували з затисненими кулаками під прапором В'єтконгу!.. То скажіть, панове, до гого ми котимось?

— До гого ви котитесь — я не знаю, — відповів тут народжений ветеран, — тільки знаю, що за рік полетить на Місяць „Аполло 17".

О. Гайський

До завершення Гарвардського Центру Українських Студій

(Образки з V З'їзду Представників Фонду Катедр Українознавства в Піттсбурґу, Па., 22-23 квітня 1972 р.)

(1)

То був направду діловий З'їзд ділових людей: за півгодини перед початком імпрези в залі нарад піттсбурзького готелю „Пік Рузвелт" не було, крім господарів, майже нікого, а потім раптом усіма шляхами й доступами залі швидко зіллися сім десятків представників і представниць ФКУ з шістнадцяти місцевостей — і програма почалася.

Господар З'їзду — голова окружного комітету ФКУ, д-р Юрій Кишакевич, настроєвим словом вітає учасників і з'ясовує ціль: „Ми зібралися на стратегічну нараду перед рішальним наступом-кампанією, з метою зібрати решту потрібних грошей на завершення Гарвардського Центру Українських Студій (ГЦУС)" ...

Провід нарад перебирає Президія: інж. Михайло Корчинський — голова, д-р Ярослав Мігайчук і Ольга Дужа — заступники голови, д-р Іван Дідюк і інж. Григорій Шараневич — секретарі.

Ще одне формальне відкриття, а за ним „відкриття" несподіване: ніхто з перевтомлених провідників Головної Екзекутиви ФКУ не нарікає на надсильні обов'язки, ніхто не резиґнує. Голова — мґр Степан Хемич проголошує непохитне „вірую" в успіх гарвардського проєкту, і, як „амінь" за тим непохитним „вірую", складає від себе і своєї прицільної дружини на залі товариш життя і гарвардської ідеї тисячу долярів.

*

Організаційний референт централі ФКУ Богдан Тарнавський своїм „голосом віри, що збуджує довір'я й ентузіязм", порівнює теперішній стан зі станом IV З'їзду (Бостон - Кембридж, 1970): „Не зважаючи на шептанку, а то й пресову злісливу критику, місцями навіть ... завдяки тій критиці посуваємося крокусмо вперед. На двісті тисяч долярів зросли за той час пожертви. Значну суму здобуто від американських фірм, завдяки схемі дорівнювання ФКУ. Придбано 771 нового жертводавця. Майже 60 місцевостей охоплені організаційною мережею ФКУ, з 450 представниками ФКУ. Відмолоджено й поповнено новими силами Головну Екзекутиву ФКУ. З нами студенти — з нами молодь! З нами мистецькі ансамблі, як Кубанські Козаки, Студія Л. Крушельницької, „Євшан" і інші. Працю „ФКУ" благословлять і схвалюють всі наші Церкви з ієрархами і, практично беручи, проводи всіх секторів нашого громадського життя.

... Робимо те тут, що є на потребу й чого від нас вимагатиме ще наш час — на Рідній Землі.

... Головна трудність тепер у короткому реченні (невблаганна остаточна дата сплати двох дальших катедр ГЦУС по низькій ціні з 1968 року: 31-ий день грудня 1972 р.) — але... (звідстаючі цитує слова пані д-р Валентини Савчук) „якщо вам кажуть, що збірка грошей на ФКУ — справа легка, не вірте; але як вам хтось скаже, що це справа неможлива, також не вірте!"

*

З кожним звітом, з кожним реченням нарад деталі сильніше опановує учасників те невимовне почуття радости, яке відчув Колюмб, коли, після виснажливої плавби, нарешті побачив здійснення своїх мрій — землю.

Очевидно, всіх „Колюмбів ФКУ" залишив позаду пляновик і фінансовий чарівник централі — інж. Орест Бедрій: коли інші радіють, що бачать „другий берег" збіркової акції — Бедрій своїми проєктованими на екрані прозірками показує ФКУ вже... на Місяці, як у повному „люнатичному" виді встромлює в тамошній терен переможний синьо-жовтий прапор.

І хай ніхто не глузує, мовляв, перебрано мірку фантазії. Студенти в Україні кажуть нашим туристам: „Українці в Гарварді — звучить так само, як українці на Місяці" ...

*

Крапля полину в чашу Колюмбового вина... Колюмб, як відомо, кудиїнде вибирався плисти, а кудиїнде заплив. Треба радіти, що ми таки матимемо катедри української історії, мови й літератури в Гарвардському університеті, і що матимемо їх по старій ціні з 1968 р. (600 тисяч за катедру), а не по теперішній (мільйон чи вже й більше).

Але чи це все, до чого ми змагаємо? Раніше одним духом говорилося теж про вивінування двомільйонового Науково-Дослідчого Інституту Українознавства, де на повній цілоденній ставці (з відсотків від складених 2-ох мільйонів долярів) приготовлялися б наші учені, приготовлювали б до друку в Гарвардській Серії Українських Студій потрібні для української справи книжки.

Від початку цього року одна частина української преси перестала говорити про такий інститут — натомість заговорила про 600 тисяч долярів на вивінування бібліотеки ГЦУС. А тепер уже й про бібліотеку не говорять, наче б ішлося про вивінування самих „голих" катедр. А проф. О. Пріцак у своєму звіті на З'їзді якраз про бібліотеку й видавничу справу, як дві бази наукової праці, говорив: „Катедри без належно вивінуваної бібліотеки — то армія без танків і артилерії. Катедри без науково-дослідного інституту — то армія без летунських сил" ...

*

Серія звітів з терену має на вступі драматичний символ. Голова Комітету ФКУ в Акроні, Огайо — Микола Іваницький сам собою „драма на двох ногах". Рік тому на дрібні куски потрощені під перевернутим горі-колесами вантажним автом, звітодавець на свій лад уособлює непереможність нашої — гарвардської і не тільки гарвардської — справи. І про таку ж непереможність — невмирущість говорить ... Учасники з глибоким хвилюванням довідуються, що один із наших найстарших поселенців Акрону, Микола Українець, занедужавши, спішно виповнив для ФКУ чек на 500 долярів — решту своєї деклярації бо боявся, що „може вмерти, раці у висоті 1 100 долярів, не сплативши свого зобов'язання". А бл. п. Василь Тимчук із Лос Анджелесу таки помер, але перед смертю не забув записати на ФКУ частину свого майна в сумі 5 727 долярів.

Якщо піттсбурзький З'їзд забув поладнати якісь справи, то насамперед забув зватися на рівні ноги і заспівати три пісні: першому жертводавцеві — „Многая літа", другому — „Вічную пам'ять", а всім українським людям жертви праці і будівництва — „Ще не вмерла" ...

Звітодавці обмінюються своїм досвідом, плянами і стратегією здобування грошей.

Інж. Ромах — Детройт говорить про плянований у його місті на травень „Гарвардський Вечір" із 50-ловими вступами від особи, а зайнята в Президії З'їзду діяльна О. Дужа сповіщає про пляни концерту на користь ФКУ восени цього року.

(Далі буде)

Д-р М. Снігурович обраний на голову Округи УНС стейту Коннектикат; проф. І. Телюк почесний голова

(Закінчення зі стор. 1-ої)

зали ніякої організацій н о ї діяльности. В минулому році влаштовано Союзовий День стейту Конектикат, який рівночасно був вшанувaн н я м довголітньої праці проф. І. Телюка, заступника головного предсідника УНС. Вкінці голова І. Телюк подякував всім тим, які на протязі 20 років спільно співпрацювали, щоб із приблизно 1,500 членів Округи збільшити її до 2,700 членів. Додатково звітували, секретар Т. Сливінський і касир В. Добчанський. В дискусії над звітами забирали голос: В. Романишин, Мельник, Галькевич, Гіна, та інші. На внесок голови Контрольної Комісії Е. Гомотюка присутні через аклямацію уділили абсолюторію уступаючій управі. Для вибору нової управи вибрано комісію в складі: Б. Мусій, Е. Гомотюк, Г. Гіна, Т. Сливінський і В. Романишин. Комісія по короткій нараді предложила склад нової управи в слідуючому складі: д-р М. Снігурович — голова, заступник голови — Б. Мусій, секретар — Т. Сливінський, касир — В. Добчанський і член — В. Романишин. Контрольна Комісія: Е. Гомотюк, М. Галькевич і Г. Гіна.

На внесок п. М. Кошака на почесного голову Округи за його довголітню працю найменовано проф. І. Телюка заст. гол. предсідника УНСоюзу. По закінченні загальних зборів відбулись організаційні наради, які розпочав доповіддю проф. І. Телюк. Він подав новий організаційний плян на 1972 рік, зокрема зупинився над можливостями виконання квоти в стейті Коннектикат, поділився із присутніми інформаціями про стан будови дому УНСоюзу та проблеми, зв'язані із нею, ширше обговорив нові можливості приєднування нових членів і, вкінці, згадав про недалекі річні наради Головного Уряду на Союзівці. Після доповіді розвинулась ширша дискусія, в якій участь брали: Т. Сливінський, З. Березіцька, С. Рочняк, М. Галькевич, В. Добчанський, Г. Гіна, В. Романишин і Е. Гомотюк. Порушувано справи стипендії, будови нового дому, річних дивіденд, вшанування старших союзівців, організаційні справи і методи праці. Відповів проф. І. Телюк, підчеркуючи, що ми часом мильно підходимо до праці УНС. та ставляємо всякі вимоги, забуваючи про джерела, із яких можна б черпати засоби. Коли джерело зменшується, та замість шукати засобів для придбання нових фондів, ми часом нерозсудно домагаємось більших витрат, що може пошкодити установі. Дискутуймо, радьмо, але пам'ятаймо, що Союз, це ми разом, і думаймо також про засіб для кожної витрати. Вкінці новобраний голова д-р М. Снігурович подякував за довір'я, але рівночасно закликав всіх до співпраці, щоб спільно пожвавити працю. Після офіційної частини відбулась перекуска, приготована п. З. Березіцькою.

Департамент закордонних справ Канади підготовляється відкрити нові консульства в СССР

Оттава. — При мовчанці міністра закордонних справ Канади Шарпа, його міністерство чи Департамент закордонних справ провадить тиху підготову для відкриття кількох нових канадійських консульств на території Совєтського Союзу і, можливо, країн - сателітів СССР. Трохи світла впало на цю справу під час розглянення бюджетових видатків Департаменту закордонних справ Канади. Співробітник того департаменту, д-р С. Гайдаш, федеральний посол в Оттаві з округи Торонто - Паркдейл, висловив пропозицію, щоб уряд прем'єра Трудо мав більше своїх консулів у Совєтському Союзі, зокрема канадійський консулят у Києві в Україні та консулят у Загребі, столиці Хорватії, в Югославії. На те відповів підсекретар Департаменту закордонних справ А. Е. Ричі повідомленням, що „конкретні заходи в тому напрямі вже зроблено" і що в скорому часі Канада визначить кількох нових консулів. Він, однак, не уточнив місць відкриття нових консулятів.

ГОМФРІ ЗАПРАГАНУВАВ МЕКҐОВЕРНОВІ ТЕЛЕВІЗІЙНУ ДИСКУСІЮ

Лос Анджелес. — У зв'язку з наближенням реченця правиборів у стейті Каліфорнія, до зусильної виборчої кампанії готуються особливо ж демократичні кандидати, між ними на першому місці сенатори Гомфрі і МекҐоверн. Відкриваючи цю кампанію, сен. Гюберт Гомфрі з Міннесоти викликав свого головного опонента сен. Джорджа МекҐоверна на серію дебат про проголошувані ними програми їхньої діяльности на той випадок, якщоб хтось із них був обраний на Президента, як також про їхні думки з приводу тих чи інших актуальних політичних питань. Сен. МекҐоверн прийняв, згідно із заявою керівника його виборчої кампанії Ґарі Ґарта, негайно оферту сен. Гомфрі й обіцяв узяти участь у запропонованих дебатах.

Видано третій том матеріялів...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Український Технічно-Господарський Інститут був виданий 1962 року з матеріялами про постання, розвиток і діяльність УТГІ в 1932-1962 рр. Головним редактором цих обох томів був також сл.п. О. Козловський. Одночасно із третім томом збірника появився Ювілейний Бюлетень Товариства Абсольвентів УГА-УТГІ під порядковим числом 47, матеріяли якого доповнюють подекуди зміст трьох томів збірника. Авторами статтей у цьому бюлетені були професори, викладачі й абсольвенти УГА-УТГІ: Р. Єндик, О. Козловський, А. Ільницький, Г. Гордієнко, Л. Биковський, П. Дубрівний, О. Архімович та інж. П. Шох. Появився цей бюлетень за редакцією П. Дубрівного, П. Шоха та К. Костева. Ювілеєві УГА й УТГІ присвячена окрема сторінка в сьогоднішньому числі „Свободи".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

В жалібному смутку схиляємо голови над могилою

сл. п. Полк. ОЛЕКСАНДРА ШАПОВАЛА

КОМАНДИРА
1-го Козацького імені гет. Богдана Хмельницького пішого полку Запорожського Корпусу.

Родині висловлюємо глибоке співчуття.

СІМЯНЦЕВ ВАЛЕНТИН
ОЛЕКСА ПОВСТЕНКО — козаки Богданівці

Замість квітів, складаємо на Дар Воєнному Інвалідові по 10.00 долярів.

Ділимося з Рідними, Приятелями і Знайомими сумною і болючою вісткою, що в дні 13-го травня 1972 р. відійшла у вічність наша Найдорожча ДРУЖИНА і МАМА

бл. п. ЛЮБОВ КОЧЕРГІН ЧОЛКАН

народжена 2-го квітня 1924 року у Києві.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися у Торонті, Канада, в дні 16-го травня 1972 р. о год. 9-ій рано з похоронного заведення Кардинал і Син при вул. Аннет до катедри св. Володимира, а потім на місце вічного спочинку на цвинтар „Проспект".

НЕХАЙ ВІЧНА БУДЕ ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:
РОМАН — муж
ЄВГЕН — син
АНЯ — донька
ВОЛОДИМИР — брат в Україні
Ближча і дальша Родина в Україні, Канаді і США

В другу сумну для нас болючу річницю смерти, нашого Найдорожчого, Невіджалуваного і ніколи Незабутнього МУЖА, БАТЬКА, БРАТА, ДІДУСЯ І ВУЙКА

бл. п. Майора Інж. Михайла Фрайта Харова

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СВ. БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ

у ЦЕРКВІ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ, в ЧИКАГО, в СУБОТУ, 27-го ТРАВНЯ 1972 р., о год. 8-ій рано;
у ЦЕРКВІ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ в ЧИКАГО, в НЕДІЛЮ, 28-го ТРАВНЯ 1972 р. о год. 12-ій дня;
у ЦЕРКВІ РОЖД. М. БОЖОЇ, ЧИКАГО, Південь, 11-го ЧЕРВНЯ 1972 р. о год. 12-ій дня.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА

в пам'ять нашого Найдорожчого — МУЖА, БАТЬКА, БРАТА І ДІДУСЯ

бл. п. Інж. Михайла Фрайта Харова

відбудеться в НЕДІЛЮ, 28-го ТРАВНЯ 1972 р. о год. 1-ій по пол. на ЦВИНТАРІ СВ. О. НИКОЛАЯ в ЧИКАГО, Ілл.

До участи в Богослуженнях та молитвах і посвяченні пам'ятника, ласкаво всіх просять Побратимів по Зброї, Його громадських Співробітників, Приятелів, Знайомих, помолитись разом з нами за Душу Покійного.

В глибокому смутку:
ДРУЖИНА
ДОНЯ з Родиною
СЕСТРА з Родиною

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що 18-го травня 1972 року відійшов у Вічність після довгої і тяжкої недуги наш Найдорожчий

БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. ІВАН КЕРШНЬОВСЬКИЙ

на 64-му році життя.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 19-го травня 1972 року в похоронному заведенні П. Яреми о год. 8-ій вечора.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 20-го травня 1972 року в год. 9-ій ранку з церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Gate of Heaven.

В глибокому смутку:
донька БОГДАННА СЛИЖ з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і дітьми: МАРКОМ, АДРІЯНКОЮ і ЮРЧИКОМ

Членам ОбВУА, усім колишнім Воякам і Українському Громадянству подаємо боляче сумну вістку, що 18-го травня 1972 року в Джерзі Ситі, Н. Дж., після довгої і важкої недуги вибув назавжди з комбатантських рядів на 73-му році трудолюбивого життя наш Незабутній Побратим по Зброї

сл. п. ЄВГЕН МАЩАК

кол. підхорунжий УГА, учасник визвольної боротьби України, нагороджений Хрестом УГА, Воєнним Хрестом і Пропам'ятною Відзнакою 50-річчя Відродження Державних Збройних Сил України, на еміграції член Нюйоркського Відділу ОбВУА.

ПОХОРОН відбувся 17-го травня 1972 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій ВП. Родині Покійного передаємо сердечні вислови глибокого співчуття.

УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА І БРАТА

сл. п. ВАСИЛЯ КЛІЩУКА

в П'ЯТНИЦЮ і СУБОТУ, 26 і 27 ТРАВНЯ 1972 РОКУ, в Церкві СВ. ЙОСАФАТА, 5720 Стейт Роад, ПАРМА, Огайо о год. 8-ій рано

будуть відправлені

СВЯТІ ПОМИНАЛЬНІ ЛІТУРГІЇ З ПАНАХИДАМИ

ЗА СПОКІЙ ДУШІ ПОКІЙНОГО

Всіх Рідних, Приятелів і Знайомих просимо про участь та молитви.

Цією дорогою складаємо нашу найщирішу подяку Усім, що в який небудь спосіб причинилися до влекшення нашого душевного і фізичного болю під час похорону і продовж цілого року. Нехай Всевишній Господь винагородить усіх Вас Сторицею за вияви доброго серця і пошани для нас і нашого Покійника.

Дружина — ГАЛИНА з Донями та Родина

Замість квітів на могилу

бл. п. Тараса Бокса

на потреби Колеґії св. Ольги в Прудентополіс, Бразилія, зложили:
по 25.00 дол. — М. і Л. Белендюк, Л. і Р. Куделя, Я. Паладій;
по 20.00 дол. — І. і В. Поліщук, Б. і І. Семенюк;
по 15.00 дол. — П. і Л. Михалевич;
по 10.00 дол. — Ю. і Ю. Василенюк, П. Іванчук, В. і Л. Камінські, д-р М. Клюфас, д-р І. Крамарчук, М. Купцьо, П. і Н. Михалевич, М. і С. Халупи;
5.00 дол. — родина Мулик. Разом 215.00 дол.

Всім Жертводавцям за щедрі пожертви дякує РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого Вуйка

інж. Р. ВІТКОВИЦЬКОГО

складаємо 25.00 долярів на „Церкву в Потребі", а також замість квітів на свіжу могилу Дорогої Пані

бл. п. О. ЯРОВЕНКО

на Українську Церкву-Пам'ятник у Бавнд Бруку, Н. Дж. 25.00 долярів.

Торонто, Канада — Ірина й Нестор РИПЕЦЬКІ

Замість квітів на могилу

бл. п. СЕМЕНА ІВАНЮТИ

складають 15.00 дол. (п'ятнадцять) на Фонд Верховного Архиєпископа, Кардинала Йосифа Сліпого в Римі

д-р Володимир і Люба БОДНАР з родиною

ДВІ ІМПРЕЗИ

Членки 44-го Відд. СУА ще ретельніше взялися до громадської праці; зорганізували за недовгий час дві культурні імпрези: 19-го березня та 22-го квітня.

19-го березня відбувся літературний вечір двох відомих в еміграції письменників Віталія Волкова та Зосима Дончука під назвою „Письменники про себе".

Культурно освітня референтка 44-го Відд. п-і Т. Цимбал, представила письменників, а потім зайняв слово Віталій Волков. Розповівши коротко про своє життя, він прочитав уривок зі свого роману, що саме тепер друкується, п. з. „Таємниці космосу". Приявні з цікавістю прослухали прочитаний уривок, а по закінченні читання, оплесками подякували письменникові.

Письменник З. Дончук, з експромту, розповів про один епізод зі свого життя, а саме, як він через свої твори знайшов читачку, що згодом стала його дружиною. Він порадив дівчатам і самітнім жінкам читати більше книжок і тоді певно їм пощастить знайти свою долю. Гумор з яким п. Дончук розповів про своє одруження і його порада викликали щирий сміх і рясні оплески приявних, більшість з яких були жінки. На закінчення письменник прочитав свою, ще недруковану новелю п. з. „Терміти", яку публіка зі задоволенням прослухала.

Другою імпрезою 22-го квітня був літературний вечір відомої в еміграції перекладачки з чужих мов і письменниці — Оксани Соловей. Цей вечір 44-й Відд. СУА зорганізував разом з літературно мистецьким Клюбом у Філядельфії. Як на першому так і на другому вечорі невелика заля СУА була переповнена прихильниками літератури.

Після того, як культурно-освітня референтка Відділу представила письменницю, голова літ. мист. Клюбу, І. Коровицький розповів про мистецтво перекладу і про майстерні переклади О. Соловей.

Молоді дівчата Леся Трипуненко і Наталя Турченюк прочитали перекладені з англійської мови короткі оповідання письменника Мамуляна п. з. „Шатуні розкішний", та уривок з поеми Г. Лонгфеллов „Пісня про Гавату". Сама ж письменниця прочитала перекладені з французької мови дві мініятюрні новелки, пера письменника Діамель, що звалися „Казки мого саду".

Оплесками виявили приявні своє захоплення майстерністю перекладів і мистецьким читанням, молодих дівчат і О. Соловій.

Публіка зацікавилася темою перекладів і її обговорювала після виступів, за часм і за домашнім печивом, що приготували членки 44 відділу. У товариській атмосфері приявні провели вечір.

Л. Д.

ЗА ПОКРАЩАННЯ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

кі вміють політично думати й дискутувати, люди психічно незалежні та відважні, не сервілісти, але й не звеличники процесів за межу і не такі, які самі не знають, чого хочуть.

Не можна вимагати, щоб керівники Державного Центру творили чудеса. Вони не можуть мати впливу на хід міжнародних подій. Моральний вплив на відносини в українській вільній громаді можуть мати більший, аніж його мають тепер, коли діяльність Державного Центру не буде присвячена в найбільшій мірі його внутрішнім суперечкам і безконечним кризам.

Під цим кутом власне й повинна бути проведена VII Сесія УНРади. Тому підготова має вестися не так під технічними аспектами — час, місце, фонди, делеґати, як під політичними. Якщо б вдалося зробити це до серпня цього року — було б дуже добре. Але краще відкласти сесію ще на кілька місяців, аніж залишити Державний Центр у стані актуальних акутних або потенціяльних нових криз, що існують на радість ворогам і на смуток та огірчення вільної української громади.

60-ЛІТТЯ МОСКОВСЬКОЇ „ПРАВДИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

у підготову до ювілею" і т. д., „яскраво показуватиме успіхи ленінської національної політики".

Коли б проаналізувати тільки цей один вираз — „успіхи ленінської національної політики", то було б цілком зрозуміло, чому в СССР протестують проти національного, великодержавного російського переслідування українці, татари, жиди, грузини, вірмени та ін., чому в Україні виросли Валентин Мороз і Вячеслав Чорновіл, чому з'явився національний поет Василь Симоненко. Візьмім, для прикладу, що повідомила київська газета „Культура і Життя" з 5 травня на цю тему. В тому числі вміщено листа ЦК КПСС до редакції „Правди", а поруч — передову „Факел комунізму" (по-українському треба б „смолоскип"). У тому „факелі комунізму" сказано: „В СССР виходить близько 9 000 газет і понад 6 000 журналів 57-ма мовами".

Про який „успіх ленінської національної політики" мова? У Совєтському Союзі живуть 110 націй, народів і народностей, але газети виходять тільки 57-ма мовами. Це — успіх московської ґеноцидної політики супроти мов і культур інших народів, започаткованої Леніним, постійно п і д т р и муваний „Правдою" — чорносотенною газетою новочасного московського царя Л. Брежнєва.

Така „Правда" в її 60-ліття. Такою вона була і з колиски, залитої кров'ю інакшомислячих.

Леонід Полтава

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

РОЗА СМИТ, довголітня членка Відд. 200 в Озон Парку, Н.Й., померла 5 січня 1969 року на 70-ому році життя. Покійна народилася 10 вересня 1899 р. в Україні, і стала членкою УНСоюзу в 1942 році Залишила у смутку сестру Катерину, похована на цвинтарі Мавнт Оліет, Квінс, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!
Л. Балюк, секр.

АНДРІЙ ПЕТРУШЕНКО, довголітній член Відд. 42, Т-ва Т. Шевченка в Пассейку, Н.Дж., помер 1 січня 1972 року на 65-ому році життя. Покійний народився 1906 року в Україні, і став членом УНСоюзу в 1959 році. Залишив у смутку дружину Тетяну, похоронений в Бавнд Бруку, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
П. Головачук, секр.

ІЛЬКО ЧОРНЯК, довголітній член Відд. 220, Б-ва св. апп. Петра і Павла в Чикаґо, Ілл., помер 20 грудня 1971 року на 80-ому році життя. Покійний народився 18-го серпня 1891 року в Україні, і став членом УНСоюзу в 1934 році. Залишив у смутку Катерину Чорняк. Похорон відбувся 23 грудня 1971 року на цвинтарі св. о. Миколая в Парк Ридж, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!
Е. М. Блідий, секр.

НІКОДИМ ДІННІК, довголітній член Відд. 423 в Чикаґо, помер 25 грудня 1971 р. на 76-ому році життя. Покійний став членом УНСоюзу в 1955 році. Залишив у смутку доньку Доротею. Похорон відбувся 28 грудня 1971 року на цвинтарі Елмвуд в Ривер Гров, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ОСИП МАНЕК, довголітній член Відд. 168, Б-тва св. Василія в Перт Амбою, Н.Дж., помер 20 січня 1972 року на 52-ому році життя. Покійний народився 27 грудня 1920 року в Перт Амбою, Н.Дж., і став членом УНСоюзу в 1938 році. Залишив у смутку сина Марка та доньку Нанетт. Похоронений на цвинтарі Сейнт Роуз оф Ліма в Фріголді, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Іван Бабин, секр.

ЙОСИП СМАГУЛА, довголітній член Відд. 152, Т-ва Вільна Україна в Ірвінґтоні, Н.Дж., помер 16 січня 1972 р. на 76 році життя. Покійний став членом УНСоюзу в 1934 році. Залишив у смутку синів Андрія, Миколу й Івана. Похорон відбувся 19 січня 1972 року на цвинтарі Кенілворт, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Іван Бакум, секр.

КАТЕРИНА МЕЛЬНИК, довголітня членка Відд. 348, ім. Ольги Басараб в Янґставн, Огайо, померла 30-го грудня 1971 року на 77-му році життя. Покійна народилася 15 червня 1894 року в Яворові, Україна, і стала членкою УНСоюзу в 1945 році. Залишила у смутку мужа Петра, доньок Марію й Анну та синів Михайла й Андрія. Похоронена в цвинтарі Кальварія в Янґставн, Огайо.